

Sygn. akt III U 871/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SO Piotr Witkowski
------------------------	----------------------------------

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 grudnia 2020r. w Suwałkach

sprawy **S. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

w związku z odwołaniem S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 22 października 2020 r. znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 871/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22.10.2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił S. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 57 w zw. z art. 58 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 53 ze zm.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1. jest niezdolny do pracy,
2. ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:
 - 1) 1 rok – jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat,
 - 2) 2 lata – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat,
 - 3) 3 lata – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat,
 - 4) 4 lata – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat,

5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat, a ponadto okres ten przypada w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, warunek ten nie jest wymagany w przypadku ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy,

3. niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art.6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12 ustawy emerytalnej albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów, chyba że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy i udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny,

4. nie ma ustalonego prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub nie spełnia warunków do jej uzyskania.

Lekarz orzecznik Zakładu orzeczeniem z dnia 24.09.2020r. uznał, że S. K. jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia 31.08.2021r. Data powstania całkowitej niezdolności do pracy to 24.06.2020 r., natomiast częściowa niezdolność powstała w styczniu 2014 r.

Zakład odmówił mu prawa do renty, ponieważ S. K. nie posiada wymaganego 5 - letniego okresu ubezpieczenia na dzień zgłoszenia wniosku oraz na datę powstania całkowitej niezdolności, a jedynie 2 lata, 5 miesięcy i 28 dni, na datę częściowej niezdolności posiada 6 miesięcy i 23 dni.

Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku - uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania Zakład przyjął za udowodnione 23 lata 8 miesięcy 25 dni, w tym 20 lat 4 miesiące 12 dni okresów składkowych i 3 lata 4 miesiące 13 dni okresów nieskładkowych.

W odwołaniu od tej decyzji S. K. domagał się jej zmiany i przyznania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Decyzję ocenił jako krzywdzącą. Wskazał, że jego sytuację organ rentowy analizował wielokrotnie w kwestii uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zgadza się z jego stanowiskiem, że nie spełniał i nie będzie spełniał warunków do przyznania prawa do „czasowej” renty z tytułu niezdolności do pracy. Wcześniej jak i teraz posiada sumaryczny staż w wymiarze 33 lat, tj. 23 lata 8 miesięcy podlegania powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu i 9 lat podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w innym wariantcie („B”), dla osoby całkowicie niezdolnej do pracy, zgodnie z orzeczeniem lekarza orzecznika z dnia 24.09.2020r., który potwierdził zaistnienie u niego całkowitej niezdolności do pracy do 31.08.2021r. Ma 62 lata i co do schorzeń, na które cierpi, jego rokowania są niepewne. Ponadto kapitał początkowy wynosi 405.111,23zł. Aktualnie jest w trakcie leczenia onkologicznego.

Do odwołania dołączył zaświadczenie KRUS z dnia 30.10.2020r. dotyczące okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, okresów podlegających zaliczeniu oraz wysokości opłaconych składek, z którego wynika, że rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu podlegał w okresach od 25.08.1994r. do 31.12.1999r. i od 02.07.2001r. do 31.12.2004r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, iż zgodnie z art. 14 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

S. K. nie złożył zaś sprzeciwu od otrzymanego w dniu badania orzeczenia lekarza orzecznika i organ rentowy, będąc związany tymże orzeczeniem, wydał zaskarżoną decyzję. Odwołujący się nie spełnia zaś warunków do przyznania prawa do świadczenia z uwagi na brak wymaganego okresu 5 lat w dziesięcioleciu na datę powstania niezdolności do pracy, bądź na datę złożenia wniosku. Aby spełnić warunki wymienione w art. 57 do przyznania prawa do

renty, niezdolność do pracy musiałyby powstać u odwołującego się przed 16.01.1999r. ponieważ właśnie na tę datę odwołujący się posiada wymagany staż pracy w wymiarze 5 lat oraz nie upłynęło 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia.

Dalej organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe - okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Z kolei zgodnie z art. 10 ust. 2, 3 powołanej ustawy okresy wymienione w ust. 1 pkt 1 uwzględnia się także przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 są krótsze od okresu wymaganego do przyznania renty, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Okresów, o których mowa w ust. 1 i 2, nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Staż pracy przy uwzględnieniu okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wyniósłby 32 lata 7 miesięcy i 9 dni, w tym 29 lat 2 miesiące i 21 dni okresów składkowych oraz 3 lata 4 m-ce i 18 dni okresów nieskładkowych. Biorąc więc powyższe pod uwagę, odwołujący się nie legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 30 lat. W związku z powyższym nie ma prawa do świadczenia.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołania za uzasadnionego uznać nie można było.

W sprawie bezspornym było, że odwołujący się jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Również data powstania niezdolności oraz czas jej trwania nie były kwestionowane. Sporne było natomiast, czy odwołujący się spełnia pozostałe warunki do przyznania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Okoliczność ta miała zasadnicze znaczenie dla oceny zasadności jego odwołania.

Staż ubezpieczeniowy odwołującego się w ramach podlegania powszechnemu ubezpieczeniu, którego on nie kwestionował, wyniósł 23 lata 8 miesięcy 25 dni, w tym 20 lat 4 miesiące 12 dni okresów składkowych i 3 lata 4 miesiące 13 dni okresów nieskładkowych. Okres podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu, którego doliczenia domagał się odwołujący się, wynosi zaś 9 lat.

W związku z tym wskazać należy odwołującemu się na treść art. 57 i art. 58 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 powołanej ustawy renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach ubezpieczenia i mu równoważnych, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury z Funduszu lub nie spełnia warunków do jej uzyskania.

Ustęp 2 tego art. 57 powołanej ustawy stanowi jednak, że przepisu ust. 1 pkt. 3 nie stosuje się tylko do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety i 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Artykuł natomiast 58 tej ustawy brzmi następująco:

Ust. 1 warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt. 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat,

Ust. 2. Okres, o którym mowa w ust. 1 pkt. 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

Ust. 3. Jeżeli ubezpieczony nie osiągnął okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w ust. 1, warunek posiadania wymaganego okresu uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczenia przed ukończeniem 18 lat albo w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej oraz do dnia powstania niezdolności do pracy miał, bez przerwy lub z przerwami nieprzekraczającymi 6 miesięcy, okresy składkowe i nieskładkowe.

Ust. 4. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

W zaistniałym zatem stanie faktycznym odwołujący się nie może otrzymać prawa do renty. Nie spełnia bowiem warunków do jej otrzymania.

Otóż odwołujący się przede wszystkim nie będzie posiadał łącznie 30 lat okresów składkowych, gdyż najwyżej tylko 29 lat 4 miesiące i 12 dni. Trzeba podkreślić, że w art. 58 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, chodzi wyłącznie o okresy składkowe. Okresy nieskładkowe nie wchodzi tu w rachubę, gdyż nie wskazuje na nie ten przepis. Takie natomiast okresy nieskładkowe odwołujący, choćby z uwagi na pobieranie zasiłków chorobowych, posiada.

Niezależnie od tego wskazać też odwołującemu się należy, na stanowisko Sądu Najwyższego. Kwestia zaliczenia okresu podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu do okresów składkowych i opłacania za ten okres składek, do okresów od których zależą uprawnienia do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, była już przedmiotem analiz Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 05.04.2016r. sygn. I UK 136/1. Sąd Najwyższy wskazał w tym wyroku, z czym Sąd Okręgowy w Suwałkach w pełni zgadza się, co następuje: niedopuszczalna jest rozszerzająca wykładnia art. 58 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, polegająca na zaliczeniu do okresów składkowych, o których mowa w art. 6 tej ustawy, okresów ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono składki stosownie do treści art. 10 ustawy. Przepis art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej zezwala na uwzględnianie przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy okresów ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono składki na ubezpieczenie społeczne, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 tej ustawy są krótsze od okresu wymaganego do przyznania renty, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu, wyłącznie w zakresie uregulowanym w art. 57 ust. 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt 1-5 i ust. 2 ustawy emerytalnej. Natomiast art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej stanowi *lex specialis* w stosunku do przesłanek określonych w art. 57 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 tej ustawy.

Oznacza to, że art. 58 ust. 4 ustawy powinien być interpretowany ściśle (według reguł wykładni językowej, a nie systemowej) i stosowany w sposób restryktywny, ponieważ dopuszcza on - wyjątkowo, jedynie dla ubezpieczonych całkowicie niezdolnych do pracy, o długim stażu ubezpieczeniowym - możliwość złagodzenia warunku posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w ostatnim dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku o rentę lub

powstania niezdolności do pracy (art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej). Wobec wyraźnego pominięcia przez ustawodawcę w art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej okresów nieskładkowych, które należą do powszechnego systemu ubezpieczeń (art. 7 ustawy), nie jest również możliwe odwoływanie do okresów uzupełniających, o których stanowi art. 10 ustawy, i przyjęcie, że przepis ten ma szerszy zakres zastosowania niż wynika to z jego wykładni językowej.

Tak też rozstrzygnął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.01.2019 r., I UK 401/17, wskazując jednoznacznie, że: „niedopuszczalna jest rozszerzająca wykładnia art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, polegająca na zaliczeniu do okresów składkowych, o których mowa w art. 6 tej ustawy, okresów ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono składki stosownie do treści art. 10 ustawy”.

Mając to na uwadze wskazać należy, że konstrukcja art. 58 ust. 4 ustawy, w której odwołano się jedynie do okresów składkowych wymienionych w art. 6 tej ustawy, a nie również do okresów nieskładkowych (art. 7 ustawy) lub okresów uzupełniających (art. 10 ustawy), była zamierzona przez ustawodawcę i wynikała z przemyślanych oraz społecznie uzasadnionych założeń. Chodziło o umożliwienie uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy przez ubezpieczonego całkowicie niezdolnego do pracy, o długim stażu ubezpieczeniowym (mianowicie takiego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6 ustawy emerytalnej, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny), nawet jeżeli nie jest w stanie wykazać "gęstości" ubezpieczenia przewidzianej w art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej. Jeżeli bowiem ubezpieczony może się wykazać 25- lub 30- letnim okresem opłacania składek na ubezpieczenie rentowe, czyli okresem składkowym (wyłącznie składkowym, a nie składkowym i nieskładkowym albo składkowym, nieskładkowym i uzupełniającym), to okres opłacania przez niego składek na ubezpieczenie rentowe jest na tyle długi, aby Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (wyodrębniony w ramach FUS fundusz rentowy) podjął w stosunku do niego wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy. Poczynienie odstępstwa od tej zasady i przyjęcie, że także okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników (art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej), czyli okres wpłacania składek do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Rolników, a nie do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, powinien być uwzględniony przy przyznawaniu prawa do renty i dokonywaniu wypłaty świadczenia rentowego z funduszu rentowego FUS, mogłoby doprowadzić do sytuacji, że w zamian za opłacanie niewysokich składek z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników ubezpieczony otrzymałby, nawet przy dużo krótszym stażu ubezpieczenia w powszechnym systemie (FUS) niż 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny, rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych.

Nie ma zatem znaczenia, czy symulacyjne doliczenie okresu podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu da odwołującemu się wymagane 30 lat okresów składkowych, gdyż okres podlegania tym ubezpieczeniom i opłacanie składek, nie może być doliczony w jego przypadku.

Mając więc powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ §1 kpc oddalił odwołanie.

Stosownie do treści art. 148¹ §1 kpc rozpoznano sprawę na posiedzeniu niejawnym, bowiem treść tego artykułu pozwala na to sądowni, jeżeli uzna, że ze względu na całokształt zgłoszonych twierdzeń i wniosków można to uczynić.

mt